

Nr 10.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande visst torrlägningsföretag, m. m.; given Stockholms slott den 30 december 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

GUSTAF.

G. E. Sträng.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1946.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Statsrådet Sträng anför:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:t frågor om dels statsbidrag för undersökning rörande förbättrad torrläggning av Mosjöbotten i Örebro län, dels ock avskrivning av kronans fordran på grund av lån för utdikning och odling av Mästermyr med mera i Gotlands län.

1:o

Mosjöbotten i Örebro län.

I skrivelse den 28 december 1945 har E. Alkman såsom ordförande i styrelsen för Mosjöbottens torrlägningsföretag, Örebro län, anhållit att Kungl. Maj:t måtte anvisa ett statsbidrag å 10 000 kronor till undersökning angäen-

de vilka åtgärder, som böra vidtagas för ernående av ändamålsenlig torrläggning av den forna Mosjöns botten. Vid skrivelsen fanns fogad en av statens lantbruksingenjör G. Kindblom verkställd utredning.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits den 16 mars 1946 av lantbruksstyrelsen och den 8 maj 1946 av statskontoret. Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande hemställt att det begärda beloppet måtte från statens avdikningsanslag ställas till styrelsens förfogande för verkställande av den ifrågasatta undersökningen.

Ur de ingivna handlingarna i ärendet må återgivas följande uppgifter.

Under förra hälften av 1800-talet utgjorde Mosjön en relativt stor insjö, som genom en grusås delades i Lilla och Stora Mosjön. Sjöarna sänktes första gången under åren 1855—1858. Sänkningen avsåg huvudsakligen torrläggning av Lilla Mosjön och Stora Mosjöns strandmarker. Redan på 1860-talet väcktes fråga om ytterligare sänkning av Mosjön — efter den föregående sänkningen benämndes den återstående sjön endast Mosjön — men först på 1870-talet kom arbetet till utförande. Arbetet blev fullbordat år 1881. I och med denna andra sänkning hade sjöbotten förvandlats till gräsbärande äng, vilken dock vid ganska måttliga flöden översvämmades.

Sedan behovet av fullständigare torrläggning av Mosjöbotten under många år varit under diskussion, verkställdes efter vederbörligt förordnande år 1911 synförrättning enligt lagen den 20 juni 1879 om dikning och annan avledning av vatten. Förrättningen avslutades den 7 maj 1913. Mot förrättningen anmäldes emellertid missnöje, och saken instämades till domstol. Målet fullföljdes till Kungl. Maj:t, som genom dom den 26 februari 1919 i huvudsakliga delar fastställde synemännens utlåtande.

Den 31 december 1920 fastställde Kungl. Maj:t arbetsplan för företaget. Arbetet utfördes i huvudsak under åren 1920 och 1921 samt godkändes av lantbruksstyrelsen år 1923.

Företaget avsåg torrläggning av vattensjuk mark, tillhörande Herminge, Attersta, Södra Bro och Kyrkebol samt Gällersta i Gällersta socken, Frommesta i Ekeby socken, Törsjö, Krutbruket och Kyrkeby i Mosjö socken samt Norra Mos, Säbylund, Ekenäs och Sättra i Kumla socken. Ifrågavarande mark utgjorde omkring 160 hektar åker samt cirka 940 hektar äng och annan duglig mark eller tillsammans ungefär 1 100 hektar. Av den sammanlagda arealen belöpte närmare hälften å Säbylunds fideikommiss. I övrigt berörde företaget omkring 150 huvudsakligen mindre fastigheter. Efter av innehavaren av fideikommisset år 1919 gjord båtnadsavsägelse utbröts genom en år 1925 verkställd lantmåteriförrättning ur fideikommisset den s. k. båtnadsjorden.

Synemännen beräknade förbättringsvärdet genom torrläggningen till nära 380 000 kronor och kostnaden för företaget till 300 000 kronor. Vid arbetsplanens fastställelse beräknades emellertid båtnaden av företaget till 683 900 kronor och kostnaden för företagets utförande till 682 900 kronor. Den slutliga kostnaden uppgick dock till nära 775 000 kronor.

Till företaget beviljade Kungl. Maj:t den 31 december 1920 statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget med 218 530 kronor och lån från odlingslånefonden med 437 070 kronor, den 23 februari 1923 statsbidrag med 1 730 kronor och lån med 3 470 kronor samt den 31 december 1924 lån med 22 670 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t, efter medgivande av 1932 års riksdag (prop. nr 224; r. skr. nr 153), den 20 maj 1932 dels från statens avdikningsanslag beviljat företaget ytterligare statsbidrag med 90 500 kronor,

därav 50 000 kronor till nedskrivning av det till företaget den 31 december 1920 beviljade lånet, dels ock medgivit att amorteringstiden för sistnämnda lån, vilken tid skulle utgå år 1953, finge utsträckas till år 1970, samt efter medgivande av 1934 års riksdag (prop. nr 88; r. skr. nr 94) den 6 april 1934 dels beviljat företaget ett bidrag från statens avdiktningsslag av 400 kronor att användas till nedskrivning av det den 23 februari 1923 beviljade lånet, dels ock medgivit att amorteringstiden för nämnda lån, vilken tid skulle utgå år 1955, finge utsträckas till år 1972. Till företaget har sålunda med iakttagande av de nämnda nedskrivningarna av lånen beviljats dels statsbidrag med $(218\,530 + 1\,730 + 90\,500 + 400 =)$ 311 160 kronor, dels ock lån med $(437\,070 + 3\,470 + 22\,670 - 50\,000 - 400 =)$ 412 810 kronor.

I den fastställda arbetsplanen ingick upptagande av de från väster och sydväst framrinnande större vattendragen, benämnda Täbykanalen respektive Säbylundskanalen, och kanalen från dessas föreningspunkt ned till Attersta eller Atterstakanalen. Dessa kanalsträckor omfatta en längd av 8 000 meter. Därjämte ingå i företaget mindre avloppskanaler med en sammanlagd längd av 15 000 meter. På grund av de svaga fallförhållandena inom den forna sjöbotten har bottenlinjen i huvudkanalerna icke kunnat erhålla starkare lutning än 0,15—0,20: 1 000. Atterstakanalen har en bottenbredd av 11 meter å de första 1 050 meterna och av 16 meter å återstående sträckan, 1 400 meter. Å lång sträcka ligger kanalens botten 8 till 10 meter lägre än omgivande mark. Samtliga i företaget ingående huvudavlopp äro underhållna till föreskrivet bottenläge och föreskriven tvärdimension. I Täby- och Säbylundskanalerna ligger botten för närvarande 0,2 till 0,5 meter djupare än fastställt bottenläge.

Nederbördsområdet för Atterstaån utgör 460 kvadratkilometer och flodvattenmängden har ansetts utgöra 36 kubikmeter per sekund, motsvarande en avrinning av 78 liter per sekund och kvadratkilometer.

Vid syneförrättningsförslagens upprättande räknades med att högvattenståndet skulle ligga endast 0,25 till 0,30 meter lägre än stora delar av den frilagda plana sjöbotten. Denna marginal ansågs snäv men godtogs med hänsyn till de höga kostnaderna för en djupare sänkning.

Sedan förslaget upprättats och företaget genomförts, har emellertid omfattande torrlägningsverksamhet ägt rum inom nederbördsområdets slättlandsdel. Sänkning har sålunda skett av vissa sjöar, som var för sig utgjort för jämnare vattenföring betydelsefulla vattenmagasin. Flodvattenföringen har därigenom avsevärt ökat i företagens huvudavlopp.

Av verkställda undersökningar framgår, att större delen av torrlägningsområdet undergått en sammansjunkning, som i allmänhet uppgår till 0,5—0,7 meter. Denna avsevärda sammansjunkning har i viss mån varit överraskande, enär marken enligt den vid syneförrättningen upprättade värderingslängden i allmänhet utgjordes av mylla — sannolikt mulljord och kärrtorvsjord — till 0,3—0,5 meters djup. Alven inom Mosjöbotten utgöres emellertid i huvudsak av lergyttja, som till omkring en meters djup är permanent sprickbildad. Enligt uppgift var denna sprickbildning vid tiden för markens odling mycket starkt utvecklad med tätt belägna, ända till fem centimeter breda sprickor. Dessa ha numera krympt till några millimeters bredd, och man kan förmoda, att de tidigare stora sprickorna till stor del fyllts med den lösa ytjorden, vilken därigenom sjunkit.

Även vid måttliga flöden översvämmas numera stora delar av torrlägningsområdet. På grund av den forna sjöbottens plana läge och likartade sammansjunkning inträder hastigt, sedan vattenytan överskridit avloppens bräddar, översvämning av stora områden. Ofta inträffar, att under en natt, ibland endast under fyra till fem timmar, större delen av torrlägningsområdet får ett sjöliknande utseende.

År 1944 inträffade ej mindre än tre flöden, samtliga medförande betydande översvämningar. Av dessa flöden inträffade ett omkring den 20 april, ett under tiden den 8—den 17 juni och ett under tiden den 20—den 25 november. Genom dessa flöden gick cirka 80 procent av årets skörd till spillo, i värde ej understigande 400 000 kronor.

Enligt uppgift föranleda de så gott som årligen återkommande översvämningarna alltid skador och den ständigt överhängande faran för översvämningar medför, att större delen av torrlägningsområdet ej kan utnyttjas för exempelvis höstsädesodling, oaktat jorden är av synnerligen god beskaffenhet och genom den permanenta sprickbildningen lättdränerad under förutsättning att vattenståndet i huvudavloppen kan hållas på lämplig nivå. Därtill kommer att, stora delar av området, vilka många år efter uppodlingen praktiskt taget var ogräsfritt, numera på grund av översvämningarna äro i hög grad besvärade av ogräs.

Det har vidare framhållits att syneförrättningar för eventuell torrläggning av betydande områden längre upp inom nederbördsområdet äro påbörjade och att, därest dessa företag komma till utförande, förhållandena inom Mosjöbotten måste bliva ytterligare förvärrade.

Ändamålsenliga torrlägningsförhållanden inom Mosjöbotten torde kunna åvägabringas endast genom ytterligare fördjupning och sannolikt även utvidgning av i första hand Atterstaån. Denna har emellertid sträckvis ett djup av åtta till tio meter och en slänt med en lutning av 1: 1,0, varför ytterligare fördjupning måste föregås av bland annat en geoteknisk undersökning för utrönande av eventuell fara för ras. Förutom detaljerad undersökning av samtliga huvudavlopp måste ny nivå-karta upprättas samt sprickbildningens omfattning och beskaffenhet närmare undersökas.

De nuvarande förhållandena i Mosjöbotten medföra vid flöden i viss mån en utjämning av vattenföringen i nedanförliggande avlopp, d. v. s. Kvismare kanal. Det kan därför befaras, att ytterligare sänkning av högvattenståndet inom Mosjöbotten kommer att mötas av kraftiga erinringar från ägare av nedanförliggande mark. För närvarande pågå omfattande undersökningar rörande åtgärder för vinnande av bättre torrläggning vid Kvismare kanal. Kostnaden för dessa undersökningar bestridas helt av statsverket.

Enligt lantbruksingenjör Kindblom torde den föreslagna undersökningen av förhållandena inom Mosjöbotten komma att draga en kostnad av 10 000 kronor. Lantbruksingenjör Kindblom har med hänsyn dels till beloppets storlek, dels till undersökningarnas betydelse icke endast för ägare av mark inom Mosjöbotten utan även för ägare av ovan- och nedanförliggande mark tillstyrkt att ifrågasvarande kostnad måtte bestridas av statsmedel.

Lantbruksstyrelsen har ansett att åtgärder för åstadkommande av ändamålsenlig torrläggning av ifrågasvarande område snarast måste vidtagas. För bedömande av vilka åtgärder, som kunde bliva nödvändiga för avvärijande av fortsatt skadegörelse, erfordrades emellertid särskilda undersökningar. Dessa måste förutsättas bliva jämförelsevis omfattande och tidsödande, varför de knappast kunde beräknas komma till stånd på jordägarnas bekostnad. Styrelsen hade därför funnit sig böra förorda anvisande av statsmedel för sagda ändamål.

Styrelsen har vidare anfört i huvudsak följande.

Såsom tidigare skett i liknande fall synes det böra uppdragas åt en lantbruksingenjör att med biträde av sakkunnig i eventuellt förekommande frå-

gor, beträffande vilka särskild sakkunskap är erforderlig, ävensom av gode män verkställa undersökningarna. Dessa torde böra göras så fullständiga, att därav kan framgå huruvida sådana förhållanden föreligga, som enligt vattenlagen kunna utgöra hinder för projektens genomförande. Förrättningsmannen skall sålunda förutom utövandet av närmaste tillsynen och ledningen av undersökningarna ha att bearbeta det genom dessa framkomna materialet samt upprätta sådana fullständiga båtnads- och kostnadskalkyler, att torrlägningsåtgärdernas ekonomiska förutsättningar kunna med tillförlitlighet bedömas.

Vad beträffar de erforderliga fältundersökningarna synes, liksom fallet varit i fråga om tidigare utredningar av liknande slag, lantbruksstyrelsen böra bemyndigas att anlita särskilt anställda extra ingenjörskrafter. Angående ersättningen till dylik extra arbetskraft samt övriga omkostnader torde styrelsen beredas tillfälle att senare inkomma med förslag. Huru stort belopp, som kan bliva erforderligt, kan icke i förväg tillförlitligt beräknas. Mot det i ansökningen nämnda beloppet, 10 000 kronor, finner sig styrelsen emellertid icke ha något att erinra.

Medlen synas lämpligen böra utgå från statens avdikningsanslag. Beloppet torde emellertid icke böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t eller lantbruksstyrelsen enligt riksdagens medgivande äger för visst budgetår bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.

Vad beträffar resekostnads- och traktamentsersättningar, som kunna bliva erforderliga, så synas dessa lämpligen böra bestridas från den å lantbruksingenjörorganisationens omkostnadsstat uppförda anslagsposten till reseersättningar.

Såväl *lantbruksstyrelsen* som *statskontoret* har anmärkt att, därest undersökningarna ledde till utförande av torrlägningsåtgärder med understöd av statsmedel i vanlig ordning, statens utgifter för undersökningarna torde i likhet med vad för sådant fall hittills tillämpats avräknas å understödet.

Av vad i ärendet förekommit framgår att inom den s. k. Mosjöbotten så gott som årligen betydande skador uppstå på grund av översvämningar samt att med hänsyn till faran härför jorden ej kan utnyttjas på lämpligaste och mest lönsamma sätt. Det måste anses vara av stort intresse att ernå en förbättrad torrläggning av detta förhållandevis stora område med jord av synnerligen god beskaffenhet. Huruvida detta är möjligt och ur ekonomisk synpunkt utförbart kan utrönas först efter särskilda undersökningar. Dessa kunna emellertid, såsom ock i ärendet framhållits, förväntas bliva förhållandevis kostsamma och tidsödande, varför de knappast kunna beräknas komma till stånd på jordägarnas bekostnad eller genom deras försorg. Undersökningarna torde dessutom bliva av betydelse icke endast för ägare av mark inom Mosjöbotten utan även för ägare av nedanförliggande mark. Jag anser mig därför böra tillstyrka att undersökningarna verkställas på statens bekostnad och genom lantbruksstyrelsens försorg. Mot den för ändamålet beräknade summan 10 000 kronor har jag icke något att erinra. Beloppet torde böra anvisas från statens avdikningsanslag. Härtill synes emellertid riksdagens medgivande böra inhämtas. Ifrågavarande medel torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användande.

*Före-
draganden.*

Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen godkänner vad jag nu föreslagit, meddela närmare föreskrifter rörande undersökningarnas bedrivande och övriga därmed sammanhängande spörsmål. För den händelse undersökningarna leda till utförande av torrläggningssåtgärder med anlåtande av statsbidrag i därför gängse ordning, böra statens utgifter för undersökningarna avräknas å statsbidraget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att för verkställande av undersökningar rörande förbättrad torrläggning av Mosjöbotten i Örebro län må från statens avdikningsanslag tagas i anspråk ett belopp av högst 10 000 kronor.

2:0

Mästermyr i Gotlands län.

Den 18 december 1908 beviljade Kungl. Maj:t lån från odlingslånefonden med 302 700 kronor för utdikning och odling av Mästermyr med kringliggande sankmarker inom Levide med flera socknar i Gotlands län.

Genom länsstyrelsens utslag den 8 juli 1916 angående fördelningen av återbetalningsskyldigheten beträffande utbekommen andel, 218 600 kronor, av lånet påfördes vederbörande fastigheter annuiteter för åren 1916—1941, vilka annuiteter debiterats året efter det år, de avsett.

I skrivelse den 25 april 1944 har länsstyrelsen — med överlämnande av en av vederbörande landsfiskal upprättad, den 9 december 1943 dagtecknad längd över till avkortning anmälda annuiteter om, såvitt nu är i fråga, tillhoppa 9 272 kronor 9 öre — anhållit att berörda belopp måtte avskrivas. Beloppets fördelning framgår av följande uppställning över i Hablingbo, Silte och Sproge socknar belägna fastigheter, dessas lagfarna ägare samt de fastigheterna påförda annuiteterna.

Fastighet	Ägare	Annuitetsstorlek, kronor	År då annuiteten debiterats	Summa kronor
Hablingbo Mästermyr ¹ ⁰	Reinhold Mattsson	231: 94	1921—1927	1 623: 58
» » ¹ ¹ , ¹ ²	Hans Hansson	158: 69	1923—1927	793: 45
Silte Mästermyr ¹ ⁴	Jacob Kristoffersson	89: 96	1923—1927	449: 80
» » ¹ ⁰	Karl Johansson	227: —	1917—1927	2 497: —
» » ¹ ⁴	Jakob Bätelsson	93: 59	1922—1927	561: 54
» » ¹ ⁵	Ferdinand Hemström	32: 26	1922—1927	193: 56
» » ¹ ⁹	J. P. Norrby och barn	49: 12	1922—1927	294: 72
Sproge Mästermyr ¹ ⁸	Bernhard Larsson	219: 88	1921—1933	2 858: 44
			Summa kronor	9 272: 09

Över länsstyrelsens framställning har lantbruksstyrelsen den 8 maj 1944 avgivit infortrat utlåtande.

Sedermera har länsstyrelsen med skrivelse den 2 februari 1945 överlämnat från Reinhold Mattsson, avlidne Hans Hanssons efterlämnade hustru Selma Hansson, Jacob Kristoffersson, Karl Johansson, avlidne Jakob Bätelssons son Thure Jakobsson, avlidne Ferdinand Hemströms son Martin Hemström, avlidne J. P. Norrbys svärson Karl Rangstedt och Bernhard Larsson inkomna, den 15 december 1944 dagtecknade särskilda ansökningar, däri sökandena anhållit att ifrågavarande annuiteter måtte avskrivas. Vid länsstyrelsens skrivelse fanns tillika fogat av landsfiskalen över ansökningarna avgivet yttrande.

I ärendet har infortrat utlåtande den 27 februari 1945 avgivits av statskontoret. Ämbetsverket har därjämte överlämnat dels av länsstyrelsen verkställd ytterligare utredning, dels ock en inom statskontoret upprättad promemoria.

I sin framställning har länsstyrelsen uppgett att ifrågavarande annuiteter på grund av preskription icke kunnat uttagas. Ur den av länsstyrelsen förebrogta utredningen må i vad den avser preskriptionsfrågan återgivas följande.

Efter föregående utmätningar för utfående av förfallna annuiteter utlystes så gott som årligen under åren 1918—1926 exekutiva auktioner beträffande ifrågavarande fastigheter. Enär emellertid fastigheterna, som bestodo av torrlagd men ej odlad myrmark, huvudsakligen träskbotten, lämnade ingen eller ringa avkastning, kom försäljning icke till stånd vid dessa auktioner. Statsverket måste därför gälda de med förrättningarna förenade kostnaderna. För undvikande av ytterligare kostnader för fortsatta exekutiva åtgärder medgav Kungl. Maj:t i vad avsåg fastigheten Silte Mästermyr 1¹⁰ den 8 september 1922 och i vad avsåg övriga nu ifrågakomna fastigheter den 1 april 1927 anstånd tills vidare med indrivning av förfallna odlingslåneannuiteter.

Samtliga landsfiskaler i Gotlands södra härad, vilka haft hand om indrivning av sådana annuiteter, ansågo Kungl. Maj:ts medgivanden innebära, att någon indrivningsåtgärd icke kunde vidtagas så länge Kungl. Maj:t ej anorlunda föreskrev. Denna uppfattning styrktes av att anmärkning icke gjordes mot de två gånger årligen avlämnade balansräkningarna.

Enligt den av länsstyrelsen tidigare hävdade meningen kunde det allmännas fordringar för oguldna odlingslåneannuiteter uttagas endast ur de av lånet besvärade fastigheterna, varför mot dessas ägare vidtagna preskriptionsavbrytande åtgärder icke skulle ha varit av betydelse. Av Kungl. Maj:ts utslag den 14 april 1938 (N.J.A. 1938 s. 173) framgick emellertid, att fastighets ägare svarade gentemot kronan ej endast med fastigheten utan även personligen för annuitet, som påförts för den tid, varunder han var ägare till fastigheten. I anledning av detta utslag meddelade länsstyrelsen den 30 april 1938 vederbörande landsfiskal, att anstånd med indrivningen av restförda odlingslåneannuiteter icke vidare borde äga rum. Förnyade indrivningsåtgärder vidtogos därefter.

Landsfiskalen har i sitt yttrande över de från Reinhold Mattsson och hans medsökande inkomna ansökningarna förklarat att sökandena icke medgäve att de vore betalningsskyldiga för annuiteterna i fråga, vilka de ansågo vara

gentemot dem preskriberade, utan med ansökningarna endast ville instämma i den av länsstyrelsen gjorda framställningen om annuiteternas avkortning.

I den inom statskontoret upprättade promemorian har emellertid — under anmärkande av att fastigheten Sproge Mästermyr 1^s vid en den 13 oktober 1936 hållen exekutiv auktion försålt — framhållits att, när denna auktion föregåtts av utmätning av fastigheten för uttagande av, bland annat, de åren 1926—1933 debiterade annuiteterna, preskriptionen gentemot fastighetens ägare Bernhard Larsson brutits beträffande dessa annuiteter. Fastigheten åren 1921—1925 debiterade annuiteter vore däremot preskriberade. I fråga om övriga fastigheter hade annuiteterna även blivit föremål för preskription.

I promemorian har beträffande preskriptionsfrågan vidare anförts i huvudsak följande.

Anledningen till att preskriptionsavbrytande åtgärder icke vidtogos förrän år 1938, synes närmast ha varit att ej förrän sistnämnda år klarhet vanns därom, att odlingslåneannuitet var förenad med personlig fordringsrätt gentemot vederbörande fastighetsägare. Rättsläget härutinnan blev klart fastslaget först genom det av länsstyrelsen anförda rättsfallet. Med hänsyn till den tidigare rådande uppfattningen, att annuiteter kunde uttagas endast ur vederbörande fastighet och i betraktande av de många misslyckade auktionerna, synes underlåtenheten att bryta preskriptionen i viss mån förklarlig.

Ur det av *landsfiskalen* över ansökningarna avgivna yttrandet, däri berörts frågan om möjligheten att uttaga förevarande annuiteter under förutsättning att indrivningsförsök eller andra preskriptionsavbrytande åtgärder vidtagits före år 1938, må återgivas ytterligare följande uppgifter.

Även om utmätning av myrlotterna verkställdes efter år 1926, skulle dock försäljning icke ha kommit till stånd, när lotterna ansågs vara värdelösa. Först åren 1940—1941, då svår höbrist rådde på Gotland, lyckades ägarna till de bästa myrlotterna eller Reinhold Mattsson, Hans Hansson och J. P. Norrbys dödsbo försälja sina lotter. Den köpeskilling, de erhöillo, täckte emellertid icke vad de fått utgiva i annuiteter. De av sökandena, som fortfarande inneha myrlotterna, ha erlagt minst 15 års annuiteter samt kunna ej beräkna att någonsin av lotterna erhålla däremot svarande inkomst.

Därest fordringarna icke blivit preskriberade, skulle de dock i vad avsåge Hans Hansson, Karl Johansson, Jakob Båtelsson, J. P. Norrby och hans barn samt Bernhard Larsson icke ha kunnat uttagas på grund av bristande tillgång. I övrigt skulle möjligen annuiteterna ha kunnat uttagas tvångsvis, vilket dock i dessa fall skulle ha medfört ekonomiska svårigheter. Samtliga sökande utom Bernhard Larsson ha haft att erlägga odlingslåneannuiteter för andra fastigheter än de varom nu är fråga. För alla ägare av fastigheter inom myren angränsande socknar har odlingsföretaget inneburit en tung börda och åtskilliga hemmansägare ha varit nödsakade att låta försälja sina gårdar exekutivt.

I de avgivna *utlåtandena* har tillstyrkts att kronans ifrågavarande fordran avskreves. I förenämnda promemoria har emellertid framhållits att beträffande de preskriberade annuiteterna förutsättningar saknades för avskrivning enligt förordningen den 11 december 1830 (nr 85) angående behandlingen av extraordinarie avskrivningsfrågor och anmärkningsmål. Ärendet

syntes därför vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning.

Sedermera har Kungl. Maj:t den 16 mars 1945 medgivit Bernhard Larsen befrielse från vidare betalningsansvar för de fastigheten Sproge Mästermyr 1⁸ åren 1926—1933 debiterade annuiteterna om tillhopa 1 759 kronor 4 öre.

Av vad i ärendet förekommit framgår att de med länsstyrelsens framställning avsedda annuiteterna, vilka ej av Kungl. Maj:t nämnda den 16 mars 1945 avskrivits, blivit föremål för preskription. Dessa annuiteter uppgå till sammanlagt 7 513 kronor 5 öre. Den fordran, som staten alltjämt kan äga i anledning av ifrågavarande oguldna annuiteter, synes med hänsyn till vad i ärendet upplysts skäligen böra få avskrivas. Jag biträder därför förevarande av de hörda myndigheterna tillstyrkta framställning i vad den avser dessa annuiteter. Emellertid torde, såsom i statskontorets promemoria framhållits, ärendet härutinnan böra underställas riksdagens prövning.

Föredraganden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att kronans ifrågavarande fordran å 7 513 kronor 5 öre, avseende annuiteter för återbetalning av lån för utdikning och odling av Mästermyr med mera i Gotlands län, må avskrivas.

Vad föredragande statsrådet ovan under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Siv Schiöler.

